[2022] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 664

ਹਰੀ ਰਾਮ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਉਸ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ

ਬਨਾਮ

ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗੁੜਗਾਓਂ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7762)

ਅਕਤੂਬਰ 20, 2022

[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਐਮ. ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਜੇ.ਜੇ.]

ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ, 1894 – ਸ.4 – ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ – ਲਿਕੁਇਫਾਈਡ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਗੈਸ ਪਲਾਂਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ 1894 ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ - ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ 5,30,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ 2,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਿੱਤਾ - ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 5 ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ, ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੋਵਾਂ ਲਈ 30,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾ ਕੇ 7,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਐਕਸ.ਪੀ.1 ਤੋਂ ਐਕਸ.ਪੀ.4 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ/ਵਿਕਰੀ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਸ ਪੀ 1 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਐਕਸ ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਐਕਸ ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਸਲ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਆਯੋਜਿਤ: ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਐਕਸ ਪੀ 1, ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਐਕਸ ਪੀ 1, ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਐਕਸ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪਾਰਸਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਚਿਤ ਕਟੌਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ, ਹਾਊਸਿੰਗ ਸਕੀਮ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਐਕਸ ਪੀ 4 ਵਿਖੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ 35% ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 12,16,800/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: 1. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰਕ ਅਨੁਸਾਰ ਐਕਸ ਪੀ 1, ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ/ਵਿਕਰੀ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਕਸ ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ/ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਐਕਸ ਪੀ 1 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਐਕਸ ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਐਕਸ ਪੀ 1, ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਐਕਸ ਪੀ 1, ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣ ਐਕਸ ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ. [ਪੈਰਾ 7][668 ਏ-ਸੀ]

2. ਐਕਸ ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਵਿਕਰੀ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਐਕਸ ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪਾਰਸਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਕਟੌਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ. ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਕਿਊਫਾਈਡ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਗੈਸ ਪਲਾਂਟ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸਕੀਮ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਐਕਸ ਪੀ 4 ਵਿਖੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ 35% ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 12,16,800/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 8][668- ਡੀ-ਐੱਫ]

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7762

2004 ਦੇ ਆਰਐਫਏ ਨੰਬਰ 597 ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 27.02.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7764, 7766, 7765, 7763, 7770, 7771, 7767, 7768, 7772, 7769

ਰਾਕੇਸ਼ ਦਹੀਆ, ਆਦਿੱਤਿਆ ਦਹੀਆ, ਸੱਤਿਆਵਾਨ ਕੁਡਾਲਵਾਲ, ਪੁਲਕਿਤ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸਿਧਾਰਥ ਮਿੱਤਲ, ਪ੍ਰਭਾਤ ਕੁਮਾਰ, ਕਸ਼ਿਤਿਜ਼ ਚੌਹਾਨ, ਸਾਹਿਲ ਅਮਰਨਾਥ, ਸ਼ਿਲਪਾ ਜੀ ਮਿੱਤਲ, ਗੌਰਵ ਕੇਜਰੀਵਾਲ, ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ, ਅਭਿਮਨਿਊ ਮਹਾਜਨ, ਅਨੁਭਾ ਗੋਇਲ, ਨਾਗਰਕਟੀ ਕਾਰਤਿਕ ਉਦੈ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਜੋਸ਼ੀ, ਮਯੰਕ ਜੋਸ਼ੀ। ਅਪੀਲ ਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਆ ਪੁਰੀ, ਰਿਸ਼ਭ ਸ਼ਰਮਾ, ਚੰਦਰਤਨਯ ਚੌਬੇ, ਰੰਜੇ ਦੂਬੇ, ਸ਼ਰਦ ਪੁਰੀ, ਸਮਰ ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ, ਵਿਪਿਨ ਸਿੰਘ ਬਾਂਸਲ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਵਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.

1. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 2004 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 597 ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਪਹਿਲੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾ ਕੇ 7,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

2. ਇਹ ਕਿ ਪਿੰਡ ਭੋਂਡਸੀ, ਤਹਿਸੀਲ ਸੋਹਾਣਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁੜਗਾਓਂ ਦੀ ਮਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਭੁੰਡਸੀ ਵਿਖੇ ਤਰਲ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਗੈਸ ਪਲਾਂਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ, 1894 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ, 1894" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 19.06.1996 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ 5,30,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ 2,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਿੱਤਾ। ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 5,30,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਧਾ ਕੇ 7,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

3. ਅਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ- ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ।

4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਐਕਸ ਪੀ 1 ਤੋਂ ਐਕਸ ਪੀ 10 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ/ਵਿਕਰੀ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਐਕਸ ਪੀ 1 ਤੋਂ ਐਕਸ ਪੀ 4 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ/ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

ਉਦਾਹਰਨ ਨੰ	ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ	ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਖੇਤਰ		ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ	ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਰੇਟ
		ਕੇ	ਐਮ		
ਪੀ 1	10.04.1996	16	11	72,00,000.00	34,69,880.00
ਪੀ 2	21.08.1995	14	14	38,50,000.00	20,95,238.00
ਪੀ 3	15.04.1996	1	19	4,69,062.00	19,24,357.00
ਪੀ 4	15.04.1996	1	5	4,09,687.00	18,72,854.00

5. ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਐਕਸ ਆਰ 1 ਤੋਂ ਐਕਸ ਆਰ 13 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ/ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਐਕਸ. ਆਰ.12, ਜਿਸ 'ਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਕਸ ਆਰ 12 ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

ਉਦਾਹਰਨ ਨੰ	ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ	ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਖੇਤਰ		ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ	ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਰੇਟ
		ਕੇ	ਐਮ		
ਆਰ 12	17.05.1996	16	0	13,40,000.00	6,70,000.00

6. ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ/ਵਿਕਰੀ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੰਪਨੀ, ਮੈਸਰਜ਼ ਓਰੀਐਂਟ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਐਕਸ. ਪੀ 1 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਐਕਸ ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਸ ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ / ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣ ਅਸਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਕਸ ਆਰ 12 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣ/ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਧਾ ਕੇ 7,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹਨ।

7. ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਕਸ ਪੀ 1, ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ/ਵਿਕਰੀ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਕਸ ਪੀ 3 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ/ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀ 4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਐਕਸ ਪੀ 1 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਸਰਜ਼ ਓਰੀਐਂਟ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਐਕਸ ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੈਸਰਜ਼ ਓਰੀਐਂਟ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਐਕਸ ਪੀ 1, ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਐਕਸ ਪੀ 1, ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਉਦਾਹਰਣ ਐਕਸ ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਐਕਸ. ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਵਿਕਰੀ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਐਕਸ ਪੀ 3 ਅਤੇ ਪੀ 4 ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪਾਰਸਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਕਟੌਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ. ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਕਿਊਫਾਈਡ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਗੈਸ ਪਲਾਂਟ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸਕੀਮ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਐਕਸ ਪੀ 4 ਵਿਖੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ 35% ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 12,16,800/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

9. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ @ 12,16,800/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਐਕਟ, 1894 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(ਸਹਾਇਤਾ: ਅਰਸ਼ ਚੌਧਰੀ, ਐਲਸੀਆਰਏ)

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016